Ontwerpbesluit

Ons kenmerk: 13.0482.52
Betreft zaak: Implementatie Netcode Gas Balancing

Ontwerpbesluit van de Autoriteit Consument en Markt op grond van artikel 12f, eerste lid, van de Gaswet inhoudende de vaststelling van de voorwaarden als bedoeld in artikel 12b van de Gaswet.

Muzenstraat 41 | 2511 WB Den Haag
Postbus 16326 | 2500 BH Den Haag
T 070 722 20 00 | F 070 722 23 55
info @acm.nl | www.acm.nl | www.consuwijzer.nl

1 Inleiding

1. Bij brief van 11 juli 2013 heeft Netbeheer Nederland, namens de gezamenlijke netbeheerders (hierna: gezamenlijke netbeheerders), bij de Autoriteit Consument en Markt (hierna: ACM) een voorstel, met kenmerk BR-13-843, ingediend (hierna: het voorstel). Het voorstel strekt tot wijziging van de voorwaarden als bedoeld in artikel 12a en 12b, eerste lid, van de Gaswet en brengt wijzigingen aan in de Transportvoorwaarden Gas – LNB en de Begrippenlijst Gas om zo invulling te geven aan de nog definitief vast te stellen Europese *Network Code on Gas Balancing*. Ook stellen de gezamenlijke netbeheerders enkele wijzigingen voor om het huidige balanceringsregime te verbeteren en worden schrijffouten hersteld.

2. Bij brief van 13 augustus 2013, met kenmerk BR-13-879, hebben de gezamenlijke netbeheerders een aanvulling op bovenstaande voorstel bij ACM ingediend waarin twee omissies in de begrippenlijst gas zijn gecorrigeerd.

2 Aanleiding codewijzigingsvoorstel

3. Voorliggend voorstel is door de gezamenlijke netbeheerders ingediend om invulling te geven aan de Netwerkcode. De Netwerkcode wordt vastgesteld volgens de procedure uit artikel 6 van de Verordening (EG), nr. 715/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 (comitologie). Op dit moment is de Netwerkcode nog niet vastgesteld en heeft de status van een conceptverordening. Na inwerkingtreding van de Netwerkcode heeft deze de status van een Verordening en werkt daarmee rechtstreeks door in de Nederlandse rechtsorde. Om deze reden kan het voorstel van de gezamenlijke netbeheerders niet afwijken van de uiteindelijke Netwerkcode, maar kan het slechts de ruimte of keuzes die de Netwerkcode biedt nationaal invullen.

4. In de navolgende tekst zal ACM met de term “Netwerkcode” steeds verwijzen naar de (meest recente) conceptverordening (versie 11 juli 2013[1]). De gezamenlijke netbeheerders hebben zich in hun voorstel gebaseerd op een Netwerkcode van voor de bovengenoemde comitologie procedure. Voor dit besluit betekent dit dat sommige verwijzingen uit het voorstel van de gezamenlijke netbeheerders niet overeenkomen met de verwijzingen die ACM gebruikt.

5. De gezamenlijke netbeheerders stellen voor om de Netwerkcode te implementeren voordat deze definitief is vastgesteld en in werking is getreden (zogenoemde *vroegtijdige implementatie*). ACM merkt op dat zij het voorstel van de gezamenlijke netbeheerders alleen kan toetsen aan geldende regelgeving en daarom de Gaswet als toetsingskader gebruikt. Daarbij houdt ACM wel rekening met de Netwerkcode en zal geen wijzigingen doorvoeren die in strijd zijn met de Netwerkcode. Een mogelijk gevolg van deze werkwijze is dat als nog majeure wijzigingen in de Netwerkcode plaatsvinden dit ook direct gevolgen heeft voor de *vroegtijdige implementatie*. Het is immers verboden om af te wijken van een Verordening.

3 Juridisch kader

6. Artikel 12f, lid 1, van de Gaswet luidt:

De Autoriteit Consument en Markt stelt de tariefstructuren en de voorwaarden vast met inachtneming van:

a. het voorstel van de gezamenlijke netbeheerders als bedoeld in artikel 12a, 12b of 12c en de resultaten van het overleg, bedoeld in artikel 12d;

b. het belang van het betrouwbaar, duurzaam, doelmatig en milieuhygiënisch verantwoord functioneren van de gasvoorziening;

c. het belang van de ontwikkeling van het handelsverkeer op de gasmarkt;

d. het belang van de bevordering van het doelmatig handelen van netgebruikers;

e. het belang van een goede kwaliteit van dienstverlening van netbeheerders, en

[1] De VERORDENING (EU) Nr. …/.. VAN DE COMMISSIE tot vaststelling van een netcode inzake gasbalancering van transmissienetten is te vinden op http://ec.europa.eu/transparency/regcomitology/index.cfm?do=search.documentdetail&h0jw1eO/0PPdrhRxRiFC6DqFc6Lr2kv54xDT3Q2J51eXIVXehgFdqC0zsggQIUlwZ+blgtn2bqK4/oBQVF6sTw==

f. het belang van het op een objectieve, transparante en niet-discriminatoire wijze in evenwicht houden van het landelijk gastransportnet en op een wijze die de kosten weerspiegelt;

g. de in artikel 12 bedoelde regels;

h. verordening 715/2009;

i. de richtlijn.

7. Hieronder worden relevante artikelen van de Netwerkcode genoemd.

8. Artikel 9 lid 1a bepaalt de rangorde bij de aankoop door de TSO van balanceergas en luidt:
Overeenkomstig de beginselen in artikel 6, lid 4, doet de transmissiesysteembeheerder het volgende bij het nemen van een besluit over de gepaste balanceringsacties:

a) hij gebruikt titelproducten wanneer en voor zover dat gepast is in plaats van enige andere beschikbare gestandaardiseerde kortetermijnproducten;

9. Artikel 19 lid 1 van de Netwerkcode verplicht dagbalancering en luidt:

Transporteurs zijn verplicht om dagelijkse tarieven voor onbalans te betalen of hebben het recht deze te ontvangen (naargelang van de situatie) voor hun dagelijkse onbalanshoeveelheid voor iedere gasdag.

10. Artikel 21 lid 1 bepaalt de berekening van de dagelijkse onbalanshoeveelheid inclusief een correctie hiervan met de leidingbufferflexibiliteit en luidt:

De transmissiesysteembeheerder berekent een dagelijkse onbalanshoeveelheid voor de balanceringsportefeuille per gasdag van iedere transporteur, overeenkomstig de volgende formule:
dagelijkse onbalanshoeveelheid = invoeding – onttrekking

11. Artikel 21 lid 2 bepaalt dat de dagelijkse onbalanshoeveelheid gecorrigeerd kan worden voor leidingbufferflexibiliteit en luidt:

Wanneer een leidingbufferflexibiliteitsdienst wordt aangeboden en/of er een andere afspraak is gemaakt waarbij transporteurs gas leveren om krimpingsgas te dekken, waaronder gas in natura, wordt de berekening van de dagelijkse onbalanshoeveelheid dienovereenkomstig aangepast.

Ontwerpbesluit

12. Artikel 24 lid 1 geeft een voorwaarde voor het gebruik van binnendagsverplichtingen[2] en luidt:

Een transmissiesysteembeheerder mag binnendagsverplichtingen alleen toepassen om transporteurs ertoe aan te sporen hun binnendagspositie te beheren teneinde de systeemintegriteit van zijn transmissienet te waarborgen en noodzakelijke balanceringsacties tot een minimum te beperken.

13. Artikel 26 bepaalt de vereisten voor binnendagsverplichtingen en luidt:

Vereisten voor binnendagsverplichtingen

1.De transmissiesysteembeheerder kan te allen tijde een voorstel tot tenuitvoerlegging of wijziging van een binnendagsverplichting doen.

2.Een binnendagsverplichting dient aan de volgende criteria te voldoen:

(a) een binnendagsverplichting en eventuele bijbehorende binnendagskosten mogen geen overmatige belemmering vormen voor grensoverschrijdende handel en toetreding van nieuwe transporteurs tot de betrokken markt;

(b) een binnendagsverplichting wordt alleen toegepast wanneer de transporteurs adequate informatie ontvangen voordat mogelijke binnendagskosten met betrekking tot hun invoeding en/of onttrekking worden toegepast en zij over redelijke middelen beschikken om hun balanceringsportefeuille in balans te houden;

(c) de voornaamste kosten die de transporteurs moeten maken met betrekking tot hun balanceringsverplichtingen houden verband met hun positie aan het einde van de gasdag;

(d) voor zover mogelijk vormen binnendagskosten een afspiegeling van de kosten van de transmissiesysteembeheerder voor het ondernemen van bijbehorende balanceringsacties;

(e) een binnendagsverplichting mag er niet toe leiden dat transporteurs gedurende de gasdag een financiële positie van nul hebben;

[2] De Engelse term hiervoor is within day obligations.

(f) de voordelen van de invoering van een binnendagsverplichting wat economische en efficiënte exploitatie van het transmissienet betreft, wegen op tegen eventuele negatieve gevolgen, waaronder de liquiditeit van hubs.

14. Artikel 44 bepaalt de voorwaarden voor de verlening van een leidingbufferflexibiliteitsdienst en luidt:

Een leidingbufferflexibiliteitsdienst kan alleen worden verleend als aan alle volgende criteria wordt voldaan:

1. de transmissiesysteembeheerders hoeven voor de verlening van een leidingbufferflexibiliteitsdienst geen overeenkomsten af te sluiten met andere aanbieders van infrastructuur, zoals opslagfaciliteiten of een toevoerterminal;

2. de inkomsten van de transmissiesysteembeheerders uit de verlening van een leidingbufferflexibiliteitsdienst dienen ten minste gelijk te zijn aan de kosten die zijn of moeten worden aangegaan voor het verlenen van deze dienst;

3. een leidingbufferflexibiliteitsdienst wordt aangeboden op transparante en niet-discriminerende wijze en kan op basis van concurrerende mechanismen worden aangeboden;

4. transmissiesysteembeheerders brengen een transporteur noch direct, noch indirect, kosten in rekening die zijn aangegaan voor de verlening van een leidingbufferflexibiliteitsdienst, als deze transporteur hiertoe geen overeenkomst is aangegaan;

5. transmissiesysteembeheerders stellen de beperking van binnendagsverplichtingen boven de verlening van een leidingbufferflexibiliteitsdienst; en

6. de verlening van een leidingbufferflexibiliteitsdienst werkt niet negatief uit op grensoverschrijdende handel.

4 Procedure

15. Bij brief van 11 juli 2013 is het voorstel met kenmerk BR-13-843 namens de gezamenlijke netbeheerders bij ACM ingediend. Bij brief van 13 augustus 2013 met kenmerk BR-13-879 hebben de gezamenlijke netbeheerders een aanvulling op bovenstaande voorstel bij ACM ingediend.

Ontwerpbesluit

16. Op de voorbereiding van dit besluit is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

17. ACM heeft derhalve eerst een ontwerpbesluit opgesteld. Het ontwerpbesluit is op [DATUM] aan de gezamenlijke netbeheerders en een aantal representatieve organisaties gezonden waarna zij zes weken de tijd hebben gekregen om daarop te reageren.

18. Tegelijkertijd zijn dit ontwerpbesluit en de daarop betrekking hebbende stukken voor een zelfde tijdsduur ter inzage gelegd. Voorafgaand aan de terinzagelegging heeft ACM in de Staatscourant van [DATUM] kennis gegeven van het ontwerpbesluit. Het ontwerpbesluit is tevens gepubliceerd op de website van ACM (www.acm.nl).

19. ACM heeft gedurende de uniforme openbare voorbereidingsprocedure schriftelijke zienswijzen ontvangen van [PARTIJEN]. Tijdens de hoorzitting op [DATUM] hebben [PARTIJEN] gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een zienswijze mondeling kenbaar te maken. Van de hoorzitting is een verslag gemaakt dat op [DATUM] aan de aanwezigen is toegestuurd.

20. Op grond van artikel 12f, lid 2, van de Gaswet, dient ACM, voordat de voorwaarden kunnen worden vastgesteld, deze ter notificatie aan te bieden aan de Commissie van de Europese Unie (hierna: Commissie), indien de voorwaarden zogenaamde ‘technische voorschriften’ bevatten. Deze verplichting is gebaseerd op de Europese Richtlijnen 98/34/EG en 98/48/EG.

21. Onder ‘technische voorschriften’ vallen onder meer – kort gezegd – voorschriften die direct of indirect aan een product worden gesteld, maar ook eisen aan ‘diensten van de informatiemaatschappij’. Bij dit laatste gaat het om diensten die gewoonlijk tegen vergoeding, langs elektronische weg, op afstand en op individueel verzoek van een afnemer worden verricht.

22. De voorwaarden die met dit besluit worden vastgesteld, bevatten geen technische voorschriften als hiervoor bedoeld. ACM heeft het ontwerpbesluit dan ook niet ter notificatie aangeboden aan de Commissie.

5 Werking huidig balanceringsregime

23. Een balanceringsregime is een set van regels, dat ervoor moet zorgen dat programmaverantwoordelijken[3] hun invoeding in en onttrekking uit het gastransportnet in evenwicht houden. Zo blijft de druk van het gasnet binnen bepaalde grenzen en is het gastransport gewaarborgd. Om ervoor te zorgen dat PV-ers zich aan de regels houden, bevat het balanceringsregime (financiële) prikkels voor PV-ers om hun eigen onbalanspositie binnen bepaalde grenzen te houden en het gehele gastransportnet in balans.

24. Naast het waarborgen van het gastransport, bepaalt het balanceringsregime ook in belangrijke mate het functioneren van de binnen-de-dag markt[4]. PV-ers kunnen gas kopen op deze markt om ervoor te zorgen dat hun invoeding en onttrekking in balans is. Wanneer zij teveel in onbalans zijn, kan dat tot kosten voor hen leiden. ACM acht het van belang dat het balanceringsregime de liquiditeit op de binnen-de-dag markt zoveel mogelijk stimuleert. Een goed werkende binnen-de-dag markt leidt tot meer concurrentie op de gasmarkt. Potentiële nieuwkomers kunnen eventuele onbalansen die ontstaan gedurende de dag door de fluctuerende afname van hun kleinverbruikers compenseren met gas dat zij via de binnen-de-dag markt betrekken. Zij kunnen dus een economische afweging maken tussen het betrekken van gas via de binnen-de-dag markt, via bilaterale transacties of via gasopslagen.

25. Het huidige balanceringsregime is met besluit 102669 ´Codewijzigingsvoorstel in het kader van het wetsvoorstel versterking gasmarkt op 1 april 2011 in werking getreden. In onderhavig besluit wordt met de term 'Besluit' aan voornoemd besluit gerefereerd. Hieronder wordt aan de hand van een voorbeeld het huidige balanceringsregime uitgelegd, dat aan de basis ligt van het nieuwe balanceringsregime.

26. Onderstaande figuur geeft de cumulatieve onbalans van het gastransportnet weer van 17 februari 2012 6:00 's ochtends t/m 18 februari 6:00 's ochtends. De zwarte lijn geeft per uur de onbalans van het gastransportnet weer. PV-ers proberen deze onbalans binnen de donkergroene zone te houden door gas te kopen of te verkopen. De rode lijn geeft de som van de onbalansen[5] van PV-ers weer die het systeem uit balans halen. De blauwe lijn geeft de som van de onbalansen van PV-ers weer die het systeem juist helpen om in balans te blijven. De som van deze twee lijnen is precies de zwarte lijn.

[3] Internationaal wordt vaak de term *shippers* gehanteerd. In de Netwerkcode wordt de term transporteurs gebruikt. In dit besluit wordt voornamelijk de term programmaverantwoordelijke of de afkorting PV-er gebruikt.

[4] Internationaal wordt ook de term within day market gebruikt.

[5] Wanneer wordt gesproken over de onbalans of de onbalanspositie van een programmaverantwoordelijke op een bepaald moment, wordt bedoeld de totale onbalans die de PV-er in het verleden tot dat moment heeft opgelopen. In feite is het dus een soort giro-rekening, waaraan elk uur het verschil tussen invoeding en onttrekking wordt toegevoegd. Deze systematiek geldt ook voor het nieuwe balanceringsregime van onderhavig codevoorstel.

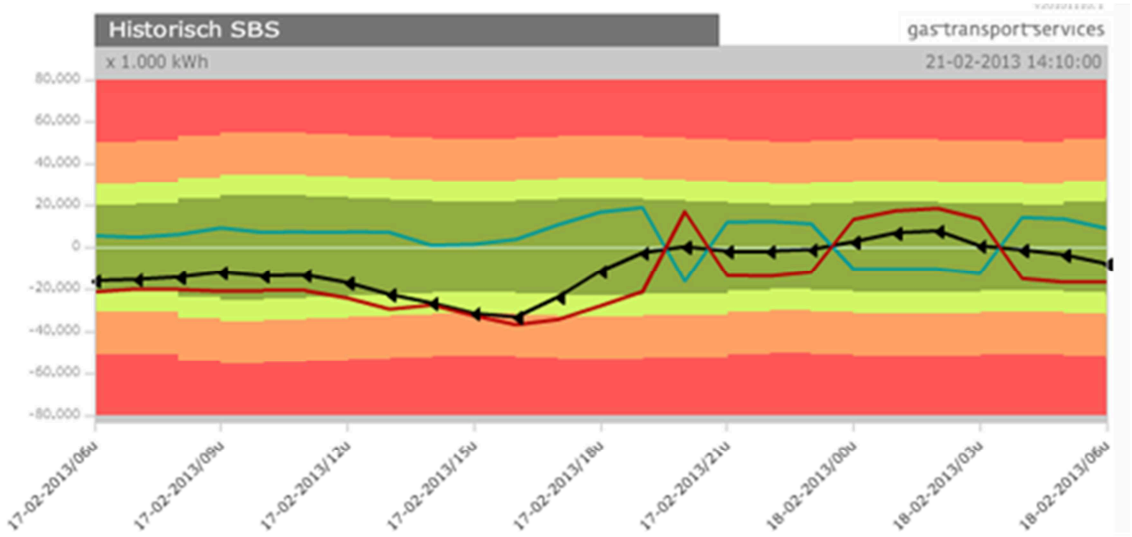

27. Rond 13:00 treedt de zwarte lijn buiten de donkergroene zone, hetgeen betekent dat het gasnet teveel in onbalans raakt[6]. Dit wordt veroorzaakt door PV-ers van de rode lijn. Het gasnet bevat rond 13:00 dus teveel gas. Dit gas verkoopt GTS aan de markt via een zogenoemde biedladder, waardoor het gastransportnet weer in de donkergroene zone komt (vanaf ongeveer 17:00). GTS zal dit gas tegen een ongunstige prijs verkopen en het verlies dat GTS hiermee maakt, dienen de PV-ers (rode lijn) te betalen. GTS grijpt dus alleen in wanneer dit voor de veiligheid en continuïteit van het systeem nodig is en legt daarvoor de rekening bij PV-ers die de onbalans in het systeem hebben veroorzaakt.

6 Introductie Netwerkcode

28. Voorliggend voorstel is door de gezamenlijke netbeheerders ingediend om invulling te geven aan de Netwerkcode inzake gasbalancering van transmissienetten. Hieronder worden de principes van de Netwerkcode uitgelegd.

29. De Netwerkcode dient bij te dragen aan een goed werkende Europese gasmarkt en daarmee aan een hogere welvaart voor de Europese burger.

30. De Netwerkcode draagt ten eerste bij aan harmonisatie van de verschillende Europese balanceringsregimes en daarmee aan de handel tussen de balanceringsregimes. Ten

[6] Een negatieve balans betekent hier een teveel aan gas

tweede draagt hij bij aan de liquiditeit van de binnen-de-dag markt. PV-ers nemen het grootste gedeelte van het balanceren op zich en gebruiken de binnen-de-dag markt om gas te kopen of te verkopen.

31. Harmonisatie vindt plaats doordat de Netwerkcode eist dat het balanceringsregime daggebalanceerd wordt.[7] Dagbalancering houdt in dat de voornaamste kosten voor PV-ers betrekking hebben op hun onbalanspositie aan het einde van de dag. Bij dagbalancering hoort ook een specifiek daarop gericht gasproduct: het einde-dag gasproduct. Door dagbalancering te vereisen zijn zowel het afrekentijdstip als de gasproducten geharmoniseerd, wat de handel in deze producten tussen verschillende balanceringsregimes bevordert.

32. Met een einde-dag gasproduct (in het voorstel WDM-titletransactie genaamd) is het mogelijk om op elk moment van de dag gas uit te wisselen tussen PV-ers en TSO´s en PV-ers onderling. Als PV-er A met een onbalanspositie van nul een einde-dag-product van 10 m^3 koopt van PV-er B, ook met een balanspositie van nul, dan is de onbalanspositie van PV-er A aan het einde van de gasdag 10 m^3 positiever en die van PV-er B 10 m^3 negatiever. PV-er B heeft tot het einde van de dag de tijd om deze 10 m^3 in te voeden, zodat zijn positie aan het eind van de dag op nul uitkomt. PV-er A kan deze 10 m^3 tot het einde van de dag afnemen om op nul uit te komen.

33. Uiteraard is het voor de PV-ers[8] mogelijk om te handelen op de beurs in plaats van te consumeren of produceren, maar uiteindelijk zal er altijd een PV-er zijn die fysiek zal moeten invoeden of afnemen. PV-ers kunnen ervoor kiezen om wel een onbalanspositie te houden aan het einde van de dag, maar deze positie leidt wel tot onbalanskosten, die naar verwachting hoger zijn dan de kosten die gemoeid zijn met het zelf aanpassen van de onbalanspositie.

34. Omdat er feitelijk voortdurend wordt gehandeld in hetzelfde product, wordt alle liquiditeit gebundeld in dit product. De verwachting is dat er een liquide product ontstaat met een betrouwbare prijs.

---

[7] Zie artikel 19 lid 1 van de Netwerkcode.

[8] Voor de volledigheid: PV-ers kunnen handelen op de gasbeurs en bilateraal (Over the counter). Verder kunnen ze fysiek gezien eigen middelen (productie of afname) en gasopslagen inzetten.

35. Samenvattend wordt met het nieuwe balanceringsregime de ontwikkeling van een concurrerende liquide binnen-de-dag markt voor de groothandel in gas in Europa op verschillende manieren ondersteund. Ten eerste dient de TSO balanceergas te kopen op de gasbeurs. Ten tweede kunnen PV-ers van diezelfde beurs gebruik maken om hun onbalanspositie te reduceren. Hiertoe hebben zij een prikkel, omdat een onbalanspositie binnen de dag financiële consequenties kan hebben indien GTS genoodzaakt is de systeembalans te herstellen en zij aan het einde van de dag naar rato van hun onbalanspositie een vergoeding betalen. Ten derde dient de TSO bij voorkeur einde-dag producten te gebruiken om gedurende de dag wanneer nodig de balans in het gasnet te herstellen.

36. De Netwerkcode schrijft ook voor dat de TSO de PV-er van informatie dient te voorzien over diens onbalanspositie. De PV-er kan dan op basis hiervan gas kopen of verkopen op de gasbeurs.

7 Voorgestelde implementatie in Nederland

37. Momenteel is het Nederlandse balanceringsregime een cumulatief balanceringsregime zonder vaste balanceerperiode. GTS koopt of verkoopt balanceergas louter op het moment dat de balans van het systeem buiten een bepaalde marge dreigt te komen.

38. Om van het huidige systeem een dagbalanceringssysteem te maken wordt een prikkel aan het einde van de dag toegevoegd, het zogenaamde *linepack flexibility service*[9] (LFS) tarief. Per m^3 onbalans aan het einde van de dag betalen PV-ers een LFS tarief van 0,4% van de neutrale gasprijs[10]. Zij kunnen deze kosten vermijden door te handelen op de gasbeurs of bilateraal via het TTF[11] of door het gebruik van een gasopslag of door het aanpassen van

[9] Leidingbufferflexibiliteitsdienst in de naar het Nederlands vertaalde Netwerkcode.

[10] Artikel 4.1.6.4 van de Transportvoorwaarden Gas – LNB. De neutrale gasprijs is de volumegewogen gemiddelde prijs van alle contracten die op de door onze Minister op grond van de Gaswet aangewezen beurs worden afgesloten op D-2, D-1 en D voor levering op D (balansdag). Hierbij is de index calculatie een continu en real-time proces en vindt de index publicatie plaats op 'near real time' basis en worden de historische gegevens op Internet gepubliceerd.

[11] De Title Transfer Facility (de TTF) is een virtuele marktplaats waar GTS aan marktpartijen de mogelijkheid biedt om gas dat al in het gasnet aanwezig is ('entry-paid gas') over te dragen aan een andere partij. Via de TTF kan gas dat via een entrypunt is ingebracht in het landelijk gastransportnet, voordat het op een exitpunt het landelijk gastransportnet verlaat, gemakkelijk van eigenaar wisselen.

hun consumptie of productie. De opgebouwde onbalans nemen zij wel mee naar de volgende gasdag. In feite betalen zij dus voor het gebruik van de leidingbuffer.

39. Deze mogelijkheid is verankerd in artikel 21, lid 2, van de Netwerkcode dat stelt dat het gebruik van de LFS mag worden afgetrokken van de onbalanshoeveelheid. Aan het einde van de dag hebben PV-ers een bepaalde onbalans. Indien het gasnet zich in de donkergroene zone bevindt is er in principe voldoende leidingbuffer in het gasnet om de individuele onbalansen van PV-ers op te vangen. Dit betekent dat de onbalanshoeveelheid van de PV-er na aftrek van de LFS op nul uitkomt, hetgeen in principe betekent dat de PV-er geen onbalanskosten heeft.

40. Om te voldoen aan artikel 26, lid 2c, van de Netwerkcode, dat stelt dat de voornaamste onbalanskosten gerelateerd moeten zijn aan de onbalans aan het einde van de dag, is het bovengenoemde LFS tarief geïntroduceerd. In het codevoorstel is echter de mogelijkheid gegeven om dit te evalueren, omdat het nog onbekende gedrag van PV-ers invloed kan uitoefenen op de onbalanskosten als gevolg van het LFS tarief.

41. Een andere belangrijke verandering is de overschakeling van de biedladder voor de aankoop van balanceergas door GTS naar de gasbeurs[12]. De biedladder in het huidige systeem is een aparte markt naast de gasbeurs, waar alleen PV-ers kunnen meedoen die fysieke uurproducten leveren. De biedladder werd gebruikt om bij een te grote onbalans in het gastransportnet (buiten de donkergroene zone), gas te kopen of te verkopen aan PV-ers, om de onbalans weer binnen bepaalde grenzen (binnen de donkergroene zone) te brengen.

42. De verwachting is dat de implementatie van de Netwerkcode leidt tot een groei in de liquiditeit van de binnen-de-dag markt om de volgende redenen.

    a. PV-ers en GTS handelen in dezelfde producten (end-of-day producten) op dezelfde gasbeurs. De biedladder wordt afgeschaft en de liquiditeit hiervan zal (deels) overgaan naar de gasbeurs.
    b. PV-ers hebben duidelijke prikkels om binnen-de-dag te handelen, namelijk het zogenaamde LFS tarief en eventuele financiële consequenties van binnen de dag acties van GTS.

[12] ACM heeft vernomen dat GTS gebruik zal maken van de diensten van de beurs ICE Endex

Ontwerpbesluit

43. GTS blijft *near real time* informatie aanleveren over zowel de balanspositie van de PV-ers als de balanspositie van het systeem. Met deze informatie zijn PV-ers in staat om de risico´s van hun onbalanspositie in te schatten, zodat zij een goede beslissing kunnen nemen over de aan- of verkoop van gas op de binnen-de-dag markt of het aanpassen van hun productie of afname, of via bilaterale (OTC) transacties, of gasopslagen.

44. De overige veranderingen aan het balanceringsregime worden behandeld in het volgende hoofdstuk.

8 Beoordeling codevoorstel

45. Navolgend worden de voorgestelde wijzigingen in de Transportvoorwaarden Gas – LNB toegelicht en beoordeeld. De zienswijzen die daarbij worden besproken, volgen uit de relevante passages uit het verslag van de bijeenkomst van het Gebruikersplatform Elektriciteits- en gasnetten, gehouden op 13 juni 2013 (bijlage 3 van het codewijzigingsvoorstel) en de commentarenmatrix (bijlage 4 van het codewijzigingsvoorstel).

<u>Verwijderen van de prikkelcomponent</u>

46. Zoals beschreven in randnummer 133 van het Besluit bestaat de onbalansprijs in het huidige balanceringsregime uit de biedladderprijs vermeerderd met een prikkelcomponent. Deze verhoging van de biedladdercomponent geeft PV-ers een grotere prikkel om onbalans te vermijden door bijvoorbeeld te handelen op TTF. In het Besluit werd reeds overwogen dat de gevolgen van de invoering van een prikkelcomponent afhankelijk zouden zijn van moeilijk te voorspellen toekomstig marktgedrag. Inmiddels is gebleken dat de prikkelcomponent in de praktijk nog nooit is gebruikt, dat wil zeggen nooit een waarde heeft gehad van groter dan nul. De gezamenlijke netbeheerders stellen daarom voor om deze component uit de transportvoorwaarden[13] te verwijderen. Zij geven daarbij aan dat deze wijziging geen operationele gevolgen heeft voor netgebruikers, netbeheerders en andere belanghebbenden, nu de prikkelcomponent nooit is gebruikt.

47. Weliswaar is de prikkelcomponent in het verleden nog nooit ingezet, dit betekent niet dat deze geen effect heeft gehad. De dreiging van een inzet van een prikkelcomponent kan er

[13] Het betreft verwijdering van de artikelen 4.1.5.1 en 4.1.5.2 van de Transportvoorwaarden Gas – LNB.

ook toe leiden dat PV-ers hun onbalansposities beter binnen de perken houden. Echter, ACM is van mening dat GTS in het geval dat de binnendagsverplichtingen niet voldoende prikkel blijken te geven, nog altijd andere middelen kan inzetten, bijvoorbeeld instructies op entry- en exitpunten zoals beschreven in artikel 4.1.4.4. van de Transportvoorwaarden Gas – LNB. Daarnaast weegt ACM mee dat er in het GEN overleg geen bezwaren waren tegen het afschaffen van de prikkelcomponent. Het bovenstaande overwegende is ACM van oordeel dat de verwijdering van de prikkelcomponent niet strijdig is met de belangen, regels en eisen genoemd in artikel 12 f, lid 1 en 2, van de Gaswet.

Verwijderen van de *call correction factor*

48. De *call correction* factor is een percentage dat vermenigvuldigd wordt met de hoeveelheid gas die nodig is om het gasnet weer in de donkergroene zone te brengen. De gedachte hierachter is dat GTS maar een deel van het onbalans hoeft te kopen op de biedladder. PV-ers zullen om onbalansboetes te voorkomen hun onbalansposities zelf bijsturen en zo het systeem ook richting de donkergroene zone bewegen. In het nieuwe balanceringsregime zou de *call correction factor* ook kunnen worden toegepast, maar dan op balanceergas dat GTS op de gasbeurs koopt of verkoopt. Inmiddels is gebleken dat GTS in de praktijk nooit een andere waarde dan 100% heeft gehanteerd voor dit percentage. De gezamenlijke netbeheerders stellen daarom voor om deze component uit de transportvoorwaarden[14] te verwijderen. Zij geven daarbij aan dat deze wijziging geen operationele gevolgen heeft voor netgebruikers, netbeheerders en andere belanghebbenden, nu de call correction factor nooit is gebruikt.

49. Aangezien met het verwijderen van de *call correction factor* de feitelijke situatie niet wijzigt is ACM van oordeel dat deze verwijdering niet strijdig is met de belangen, regels en eisen genoemd in artikel 12 f, lid 1 en 2, van de Gaswet.

Verwijderen van de bèta component uit de dempingsformule

50. Zoals beschreven in randnummer 120 van het Besluit berekent de dempingsformule de hoeveelheid gas die PV-ers per uur aan het gastransportnet onttrekken en de hoeveelheid gas die zij per uur moeten invoeden. PV-ers die aan kleinverbruikers leveren zijn verplicht om deze dempingsformule te gebruiken. Daar staat het voordeel tegenover dat hun

[14] Het betreft aanpassing van artikel 4.1.4.1 van de Transportvoorwaarden Gas – LNB.

invoeding minder aan fluctuaties onderhevig is en dat de maximaal benodigde capaciteit lager is dan zonder demping het geval zou zijn. De mate van demping wordt mede bepaald door de parameter bèta in de dempingsformule. PV-ers die leveren aan kleinverbruikers profiteren hierdoor van extra demping, maar dit gaat ten koste van de gemeenschappelijke buffercapaciteit[15] – de zogenoemde groene zone – van het gastransportnet. Een te kleine groene zone zou vooral nadelig zijn voor programmaverantwoordelijken die de extra demping niet willen gebruiken. Een te kleine groene zone verhoogt immers de kans op een te grote onbalans van het gastransportnetwerk en daarmee op een balanceringsactie van GTS.

51. Omdat de extra demping echter alleen zodanig wordt ingezet dat de donkergroene zone[16] altijd een bepaalde minimale omvang heeft, wordt voorkomen dat te vaak een balanceringsactie moet plaatsvinden. ACM heeft daarom in het Besluit geoordeeld dat de verdeling van de bèta en de groene zone in overeenstemming is met de belangen, regels en eisen genoemd in artikel 12f, lid 1 en 2, van de Gaswet.

52. De gezamenlijke netbeheerders stellen voor om de bèta component te verwijderen uit de dempingsformule.[17] Hiermee zou dus voor PV-ers die aan kleinverbruikers leveren de mogelijkheid vervallen om in de zomermaanden vlakker in te voeden. Deze aanpassing is volgens de gezamenlijke netbeheerders noodzakelijk op grond van artikel 24, lid 1, van de Netwerkcode. Volgens deze bepaling mogen binnendagsverplichtingen (zoals in het huidige Nederlandse balanceringsregime) slechts worden toegepast om PV-ers ertoe aan te sporen hun binnendagspositie te beheren teneinde de systeemintegriteit van het transmissienet te waarborgen en noodzakelijke balanceringsacties tot een minimum te beperken. ACM kan zich vinden in deze redenering. De bèta kan worden opgevat als een binnendagsverplichting, die niet bijdraagt aan de waarborging van de systeemintegriteit. De Netwerkcode staat de bèta dus niet toe.

53. LTO vraagt zich af of het verwijderen van de bèta zou kunnen leiden tot een toename van het aantal balanceringsacties. De verbetering is voor LTO nog niet voldoende aannemelijk gemaakt. Eenzijdige PV-portfolio's zullen vaker met onbalans worden geconfronteerd.

---

[15] De buffercapaciteit van een gastransportnetwerk wordt ook *line pack* genoemd.

[16] De donkergroene zone bepaalt de grenzen waarbinnen het gastransportnet moet blijven. Indien de onbalans van het systeem buiten de donkergroene zone komt onderneemt GTS actie om het systeem terug in de donkergroene zone te brengen. In het huidige balanceringsregime houdt een dergelijke actie afroepen van de biedladder in.

[17] Het betreft schrappen van artikel 4.1.1.2a van de Transportvoorwaarden Gas – LNB.

54. GTS geeft aan dat er volgens de Netwerkcode geen ruimte meer is voor de bèta. Het is overigens maar een beperkt deel van de PV-ers die daar last van hebben.

55. ACM merkt op dat het verwijderen van de bèta component uit de dempingsformule leidt tot een vergroting van de groene zone. De in randnummer 55 genoemde minimale omvang van de donkergroene zone kan hierdoor eveneens toenemen, waardoor de kans op een balanceringsactie van GTS wordt verkleind. Wat dit betreft, kan ACM de zienswijze van LTO niet volgen.

56. De wijziging is naar het oordeel van ACM in overeenstemming met artikel 24, lid 1, van de Netwerkcode. ACM acht het met het oog op de verwachte wijzigingen in de Europese regelgeving aanvaardbaar om daarop vooruitlopend een andere belangenafweging te maken dan in het Besluit. Concreet houdt dit in dat ACM het belang van verkleinen van de kans op een balanceringsactie zwaarder meeweegt dan in het Besluit. Het belang van de mogelijkheid voor PV-ers om in de zomermaanden vlakker in te voeden weegt daarmee minder zwaar dan in het Besluit. Daarnaast merkt ACM op dat met de overgang op een balanceringsregime met standaard einde-dag producten die worden verhandeld op de gasbeurs juist een toename van de liquiditeit wordt beoogd (zie hoofdstuk 7). Hierdoor zijn PV-ers beter in staat om snel te reageren op veranderingen in de vraag en wordt de mogelijkheid van vlakker invoeden in de zomermaanden minder belangrijk. Op grond van het voorgaande is ACM van oordeel dat de verwijdering van de bèta component uit de dempingsformule niet strijdig is met de belangen, regels en eisen genoemd in artikel 12 f, lid 1 en 2, van de Gaswet.

<u>Verwijderen van assistentiegas</u>

57. Het principe van assistentiegas houdt in dat de PV-ers met een onbalans die tegengesteld is aan de systeemonbalans hun positie verrekenen met de PV-ers die de systeemonbalans veroorzaken. De posities van de PV-ers die het systeem helpen worden daarmee tot nul gereduceerd. In randnummer 231 van het Besluit heeft ACM geoordeeld dat assistentiegas een noodzakelijk middel is voor de netbeheerder van het landelijke gastransportnet om het systeem in balans te houden. De redenen hiervoor zijn dat assistentiegas partijen die niet op de TTF kunnen handelen stimuleert om het systeem in balans te houden en dat assistentiegas ertoe leidt dat PV-ers ook daadwerkelijk gas leveren om het systeem in balans te houden. Daarom zou volgens ACM juist een regime zonder assistentiegas of een

equivalent hiervan strijdig zijn met de belangen, regels en eisen van artikel 12f, lid 1 en 2, van de Gaswet.

58. De gezamenlijke netbeheerders stellen voor om het mechanisme van assistentiegas te verwijderen.[18] Deze aanpassing is volgens hen noodzakelijk op grond van artikel 26, lid 2 e, van de Netwerkcode. Volgens deze bepaling mag een binnendagsverplichting er niet toe leiden dat PV-ers gedurende de gasdag een positie van nul hebben. ACM is van oordeel dat assistentiegas inderdaad in strijd is met artikel 26, lid 2 e, van de Netwerkcode. ACM merkt daarnaast op dat het verwijderen van assistentiegas een logische consequentie is van de overgang op een systeem van dagbalancering, zoals beschreven in hoofdstuk 7. In een dergelijk systeem past geen sterke prikkel om binnen de dag de posities van individuele PV-ers tot nul te reduceren, omdat dit het doel van dagbalancering zou ondergraven. In het licht van het samenstel aan wijzigingen die tezamen beogen om een systeem van dagbalancering in te voeren, is ACM daarom van oordeel dat het verwijderen van assistentiegas niet strijdig is met de belangen, regels en eisen van artikel 12f, lid 1 en 2, van de Gaswet.

<u>Vervangen van de biedladder door kopen/verkopen op de gasbeurs</u>

59. Zoals de gezamenlijke netbeheerders terecht aangeven, is bij de invoering van het huidige balanceringsregime de keuze gemaakt om de biedladder in te richten op basis van fysieke middelen, omdat op dat moment de binnen-de-dag markt onvoldoende liquide was. Het is evenwel van meet af aan de bedoeling geweest om op termijn de biedladder en de binnen-de-dag markt te integreren, zie bijvoorbeeld randnummer 380 van het Besluit. Inmiddels is gebleken dat de marktpartijen actief balanceren en dat de liquiditeit op de gasbeurs aanzienlijk is toegenomen. De gezamenlijke netbeheerders stellen daarom voor om de biedladder te vervangen door kopen/verkopen op de gasbeurs.[19] Zij merken daarbij op dat in de Netwerkcode duidelijk wordt gekozen voor het gebruik door de netbeheerder van standaardproducten via een beurs (zie ook de beschrijving in hoofdstuk 6). Bovendien zal naar hun verwachting hiermee de liquiditeit op de gasbeurs nog verder toenemen.

60. ACM is van mening dat integratie van de biedladder in de binnen-de-dag markt een logische en wenselijke stap is in de ontwikkeling van de gasmarkt. Bovendien is ACM op grond van het voorgaande van oordeel dat deze wijziging niet strijdig is met de belangen, regels en

[18] Het betreft aanpassing van de artikelen 4.1.2.2, 4.1.4.2 en 4.1.4.3 van de Transportvoorwaarden Gas – LNB.

[19] Het betreft aanpassing van de Begrippenlijst Gas en de artikelen 3.2.0, 4.1.2.2, 4.1.2.3 en 4.1.3 van de Transportvoorwaarden Gas – LNB.

eisen van artikel 12f, lid 1 en 2, van de Gaswet en in overeenstemming is met de Netwerkcode.

Invoering van een einde dag verrekening

61. Zoals in hoofdstuk 6 beschreven wordt met de Netwerkcode in essentie beoogd om in de lidstaten een systeem van dagbalancering in te voeren. Binnendagsverplichtingen zijn weliswaar nog wel toegestaan, maar alleen indien de voornaamste kosten die de PV-ers moeten maken met betrekking tot hun balanceringsverplichtingen verband houden met hun positie aan het einde van de gasdag (zie artikel 26, lid 2c, van de Netwerkcode). Deze onbalansverrekening aan het einde van de gasdag moet aan PV-ers een prikkel geven om aan het einde van de gasdag in balans te zijn.

62. Op grond van hoofdstuk 9 van de Netwerkcode is het echter ook toegestaan dat PV-ers (een deel van) hun positie aan het einde van de dag meenemen naar de volgende gasdag via een leidingbufferflexibiliteitsdienst. De gezamenlijke netbeheerders stellen voor om een dergelijke dienst tegen een tarief van 0,4% van de neutrale gasprijs te introduceren als prikkel voor PV-ers om aan het einde van de gasdag in balans te zijn.[20] Deze dienst houdt in dat de netbeheerder van het landelijke gastransportnet een deel van de buffercapaciteit van zijn net ter beschikking kan stellen aan PV-ers. Hiervoor dient wel aan alle criteria in artikel 44 van de Netwerkcode te worden voldaan. Navolgend wordt het voorstel van de gezamenlijke netbeheerders getoetst aan deze criteria.

1. *De transmissiesysteembeheerders hoeven voor de verlening van een leidingbufferflexibiliteitsdienst geen overeenkomsten af te sluiten met andere aanbieders van infrastructuur, zoals opslagfaciliteiten of een toevoerterminal.*

In het voorstel van de gezamenlijke netbeheerders is van dergelijke verplichtingen geen sprake. Derhalve is aan deze voorwaarde voldaan.

2. *De inkomsten van de transmissiesysteembeheerders uit de verlening van een leidingbufferflexibiliteitsdienst dienen ten minste gelijk te zijn aan de kosten die zijn of moeten worden aangegaan voor het verlenen van deze dienst.*

[20] Het betreft toevoeging van artikel 4.1.7 aan de Transportvoorwaarden Gas – LNB en aanpassing van de exposure zoals beschreven in bijlage B.1.5 van de Transportvoorwaarden Gas – LNB.

GTS heeft desgevraagd aangegeven dat zij geen extra kosten maakt voor het verlenen van de leidingbufferflexibiliteitsdienst. Met het voorgestelde tarief van 0,4% van de neutrale gasprijs is dus aan deze voorwaarde voldaan.

3. *Een leidingbufferflexibiliteitsdienst wordt aangeboden op transparante en niet-discriminerende wijze en kan op basis van concurrerende mechanismen worden aangeboden.*

De voorgestelde leidingbufferflexibiliteitsdienst brengt een transparant tarief in rekening, waarbij de verrekening per PV-er afhangt van zijn mate van onbalans. De wijze waarop deze dienst wordt aangeboden is daarmee transparant en niet-discriminerend. Van het aanbieden op basis van concurrerende mechanismen is geen sprake, omdat de leidingbuffer van nature voorkomt in het gasnet en niet apart hoeft te worden aangeschaft.

4. *Transmissiesysteembeheerders brengen een transporteur noch direct, noch indirect, kosten in rekening die zijn aangegaan voor de verlening van een leidingbufferflexibiliteitsdienst, als deze transporteur hiertoe geen overeenkomst is aangegaan.*

Aangezien inzet van de leidingbufferflexibiliteitsdienst ten behoeve van eind-dag verrekening deel gaat uitmaken van de Transportvoorwaarden Gas – LNB, is ook aan deze voorwaarde voldaan.

5. *Transmissiesysteembeheerders stellen de beperking van binnendagsverplichtingen boven de verlening van een leidingbufferflexibiliteitsdienst.*

GTS gebruikt slechts binnendagsverplichtingen op het moment dat de systeemintegriteit in het geding is. Verdere beperking van de binnendagsverplichtingen zijn dus niet mogelijk zonder het gastransport in gevaar te brengen. GTS voldoet daarmee aan bovenstaande voorwaarde.

6. *De verlening van een leidingbufferflexibiliteitsdienst werkt niet negatief uit op grensoverschrijdende handel.*

ACM heeft geen reden om aan te nemen dat de voorgestelde dienst negatief uitwerkt op grensoverschrijdende handel, zodat aan deze voorwaarde eveneens is voldaan.

63. In artikel 43 staan algemene bepalingen voor de leidingbufferflexibiliteitsdienst en met name lid 6 en 7 zijn van belang voor wat betreft het gebruik van deze dienst. Hieronder toetst ACM het balanceringsregime aan deze bepalingen.

6. Transporteurs stellen de betrokken transmissiesysteembeheerder in kennis van het gebruik van een leidingbufferflexibiliteitsdienst door nominaties en hernominaties in te dienen.

7. De transmissiesysteembeheerder hoeft niet van de transporteurs te eisen te voldoen aan het voorschrift in lid 7, indien op basis van de beoordeling van het verschil in gevolgen tussen het al dan niet voldoen aan de vereiste blijkt dat de ontwikkeling van de kortetermijnmarkt voor de groothandel in gas niet wordt ondermijnd en de transmissiesysteembeheerder over voldoende informatie beschikt om een nauwkeurige toewijzing te verstrekken van het gebruik van een leidingbufferflexibiliteitsdienst op de volgende gasdag.

64. ACM ziet geen invloed van het al dan niet nomineren van de leidingbufferflexibiliteitsdienst op de kortetermijnmarkt en GTS beschikt over voldoende informatie om een nauwkeurige toewijzing te verstrekken van het gebruik van een leidingbufferflexibiliteitsdienst op de volgende gasdag. GTS beschikt namelijk over near real time informatie op onbalansposities van PV-ers en kan daarmee het gebruik per PV-er van de leidingbufferflexibiliteitsdienst nauwkeurig bepalen.

65. Ten slotte merkt ACM op dat in verband met de bovengenoemde voorwaarde uit artikel 26, lid 2c, van de Netwerkcode het tarief voor de leidingbufferflexibiliteitsdienst minimaal zodanig hoog dient te zijn dat de voornaamste kosten die de PV-ers moeten maken met betrekking tot hun balanceringsverplichtingen, verband houden met het einde van de gasdag. Hierbij dient te worden opgemerkt dat op grond van artikelen 21, lid 2, en 43, lid 4, van de Netwerkcode gas dat in het kader van deze dienst door de PV-ers wordt geleverd en onttrokken aan het transmissienet, wordt meegenomen in de berekening van hun dagelijkse onbalanshoeveelheid. De binnendagsverplichtingen in het Nederlandse regime zorgen er voor dat het systeem altijd binnen de donkergroene zone blijft, of gebracht wordt. Een beschikbaar gestelde leidingbuffer ter grootte van de donkergroene zone is daardoor voldoende om de einde-dag positie van alle PV-ers naar de volgende dag mee te nemen.. Hieruit volgt dat de dagelijkse onbalanshoeveelheid zoals gedefinieerd in artikel 21, lid 1, van de Netwerkcode (te weten invoeding minus onttrekking gecorrigeerd voor het gebruik van de LFS) per definitie gelijk is aan nul.[21] De kosten met betrekking tot de balanceringsverplichtingen die verband houden met het einde van de gasdag zijn dus gelijk aan de inkomsten van GTS uit de verlening van de leidingbufferflexibiliteitsdienst op het einde van de gasdag.

[21] Zie ook randnummer 38.

Ontwerpbesluit

66. De gezamenlijke netbeheerders stellen een tarief voor van 0,4% van de neutrale gasprijs voor de leidingbufferflexibiliteitsdienst. Met dit tarief beogen de gezamenlijke netbeheerders te voldoen aande eis van artikel 26, lid 2c, van de Netwerkcode dat het tarief voor deze dienst minimaal zodanig hoog dient te zijn dat de voornaamste kosten die de PV-ers moeten maken met betrekking tot hun balanceringsverplichtingen, verband houden met het einde van de gasdag. De berekening van het tarief is gebaseerd op het marktgedrag van PV-ers en prijsontwikkelingen uit het verleden. ACM kan zich vinden in het voorstel van de gezamenlijke netbeheerders, maar merkt op dat met het vervangen van de biedladder door kopen/verkopen op de gasbeurs op dit moment moeilijk te voorspellen is hoe de einde-dag kosten zich zullen gaan ontwikkelen ten opzichte van de kosten van de binnendagsverplichtingen. Daarom stellen de gezamenlijke netbeheerders een evaluatie voor. Op grond van een dergelijke evaluatie kan besloten worden om het tarief te wijzigen.

67. ACM is op grond van het voorgaande van oordeel dat de voorgestelde invoering van een lijnbufferflexibiliteitsdienst niet strijdig is met de belangen, regels en eisen van artikel 12f, lid 1 en 2, van de Gaswet en in overeenstemming is met hoofdstuk 9 van de Netwerkcode.

Hoogte LFS tarief en gasopslagen

68. Vereniging Gasopslag Nederland (VGN) heeft aangegeven dat volgens haar de hoogte van het LFS tarief van 0,4% te laag is om de kosten voor het gebruik van gasopslagen voor balancering te rechtvaardigen.

69. ACM stelt dat het LFS tarief een prikkel is voor PV-ers om aan het einde van de dag in balans te zijn en dat gasopslagen niet het enige middel zijn om dat te bewerkstelligen. Het aanpassen van productie en consumptie, bilaterale handel tussen PV-ers via het TTF en de handel op de *binnen-de-dag* markt behoren ook tot de mogelijkheden.

70. ACM is op grond van het voorgaande van oordeel dat de hoogte van het LFS tarief van 0,4% niet strijdig is met de belangen, regels en eisen van artikel 12f, lid 1 en 2, van de Gaswet.

Artikel 4.1.4.4

71. In artikel 4.1.4.4 wordt vermeld dat als de netbeheerder van het landelijk gastransportnet een noodsituatie heeft uitgeroepen, de netbeheerder van het landelijk gastransportnet dit

dan zo spoedig mogelijk zal publiceren onder vermelding van het uur van de start van de noodsituatie.

72. E-NL en VEMW geven aan dat zij de term “zo spoedig mogelijk” te onbepaald vinden en meer houvast nodig hebben.

73. GTS geeft aan dat noodsituaties per definitie onvoorspelbaar zijn, zodat moeilijk aan te geven is wanneer GTS kan publiceren. Het gaat hier meestal om het publiceren van een toekomstig einde van een noodsituatie, hetgeen GTS zal doen zodra dit bij GTS bekend is.

74. Hoewel in principe codeteksten zo uitputtend mogelijk dienen te zijn, begrijpt ACM dat dat in dit geval niet mogelijk is. Echter, in het geval van noodsituaties kan ACM achteraf toetsen of GTS adequaat heeft gehandeld. ACM ziet geen strijdigheid met artikel 12f, lid 1 of 2, van de Gaswet.

Invoerdatum nieuw balanceringsregime

75. Energie Nederland (hierna: E-NL) heeft de volgende zienswijzen geuit met betrekking tot de invoerdatum van het nieuwe balanceringsregime. E-NL spreekt van *vroegtijdige implementatie*, omdat het besluit over het onderhavige codewijzingingsvoorstel mogelijk eerder komt dan de definitieve vaststelling van de Netwerkcode. E-NL is tegen *vroegtijdige implementatie* van de Netwerkcode en de invoerdatum van 1 april 2014 om de volgende redenen.

a) De ontwerpbesluiten over nationale codevoorstellen zouden pas genomen moeten worden als de relevante Europese Netwerkcode(s) formeel is / zijn vastgesteld. Dit voorkomt een onheldere juridische status van nieuwe regels. Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (hierna: LTO) sluit zich hierbij aan.

b) *Vroegtijdige implementatie* moet naar de mening van E-NL niet tot doel op zich verheven worden. De belangrijkste voorwaarde voor vroegtijdige implementatie van codes is dat de uitwerking aansluit bij de gasmarkt in en om Nederland heen, temeer omdat marktintegratie ervoor zorgt dat de verschillende gasmarkten steeds meer met elkaar verweven raken. Wanneer Nederland als enige kiest voor een specifieke uitwerking van de codes en daardoor een situatie creëert die niet aansluit bij omringende landen, dan frustreert *vroegtijdige implementatie* mogelijk de totstandkoming van een geïntegreerde markt. Afstemming met Nederlandse en Noordwest-Europese betrokken marktpartijen is een absolute noodzaak bij het implementeren van voorziene Europese regelgeving. E-NL adviseert dan ook bij elke Netwerkcode eerst te beoordelen of *vroegtijdige implementatie*

wenselijk is en daarbij de aandachtspunten en risico's te benoemen. De markt dient hieromtrent uitgebreid geconsulteerd te worden.

c) Het huidige balanceringsregime werkt goed en kent een zuiverder kostenveroorzakingsprincipe. Hierdoor ontbreekt de noodzaak voor een *vroegtijdige implementatie*.

d) *Vroegtijdige implementatie* legt beslag op ICT-capaciteit die voor andere zaken kan worden ingezet die meer prioriteit voor de markt hebben (zoals verrekening van netverliezen door netbeheerders).

76. ACM behandelt bovenstaande zienswijzen als volgt.

a) Zoals E-NL terecht opmerkt, is de Netwerkcode nog niet in werking getreden ten tijde van het vaststellen van het codewijzingsvoorstel. ACM toetst daarom in het onderhavige besluit aan artikel 12f, lid 1, van de Gaswet en houdt daarbij rekening met de verwachte ontwikkelingen bij de totstandkoming van de Netwerkcode.
b) E-NL merkt terecht op dat door *vroegtijdige implementatie* het Nederlandse balanceringsregime niet uit de pas mag lopen met balanceringsregimes van omringende landen. ACM merkt op dat dit juist niet het geval is. De balanceringsregimes van omringende landen zijn alle dagbalanceringsregimes en door *vroegtijdige implementatie* van dagbalancering treedt er eerder harmonisatie op met deze omringende regimes.
c) E-NL merkt terecht op de het huidige balanceringsregime een zuiverder kostenveroorzakingsprincipe kent. Het kostenveroorzakingsprincipe is evenwel niet het enige criterium; zoals uiteengezet in hoofdstuk 6 is het bevorderen van de *binnen-de-dag* handel een ander belangrijk criterium. Het nieuwe balanceringsregime zal iets ten koste gaan van het kostenveroorzakingsprincipe, maar de *binnen-de-dag* handel bevorderen door het feit dat GTS balanceergas op de gasbeurs koopt en voornamelijk einde-dag producten koopt in plaats van uurproducten. Daarnaast zal dagbalancering worden voorgeschreven door de Netwerkcode.
d) ACM heeft geen concreet onderbouwde signalen gekregen dat de implementatie van de Netwerkcode teveel beslag zou leggen op de ICT capaciteit van netbeheerders en marktpartijen en kan daarom deze zienswijze niet meewegen in het besluit.

77. Wat betreft de *vroegtijdige implementatie* heeft de Vereniging voor Energie, Milieu en Water (hierna: VEMW) aangegeven dat snelle invoering VEMW-leden geld kan kosten, maar de verwachte voordelen van de verbetering van de *binnen-de-dag* gasmarkt overheersen. Voor VEMW zou een start van het balanceringsregime op 1 april 2014 met een LFS tarief van nul te prefereren zijn. E-NL en LTO sluiten zich hier ook bij aan. Op het moment dat de

netwerkcodes dan daadwerkelijk van kracht zijn, gaat het LFS tarief naar de voorgestelde 0,4%.

78. GTS geeft er de voorkeur aan om de code zo volledig mogelijk te implementeren, waarmee discussies over welke onderdelen wel of niet al wenselijk zijn, worden voorkomen. Tevens wordt daarmee voorkomen dat vlak voor of in de winter (volgens huidige planning zou de Netwerkcode op 1 januari 2015[22] geïmplementeerd moeten zijn) een systeemwijziging optreedt, met mogelijk ander balanceergedrag van PV-ers en gevaren voor de systeemintegriteit als gevolg.

79. ACM onderschrijft de bovenstaande argumentatie van GTS. Het balanceringsregime heeft invloed op tientallen marktpartijen en het veelvuldig aanpassen gaat ten koste van de stabiliteit van het balanceringsregime en daarmee de marktwerking. Daarnaast geeft het LFS tarief een impuls aan de *binnen-de-dag* handel door PV-ers een prikkel te geven tot het handelen in einde-dag producten.

80. ACM is van oordeel dat het nieuwe balanceringsregime niet strijdig is met de belangen, regels en eisen van artikel 12f, lid 1 en 2, van de Gaswet. Zie hiervoor de argumentatie in voorgaande randnummers. Daarmee kan het nieuwe balanceringsregime onafhankelijk van het wel of niet van kracht zijn van de Netwerkcode op 1 april 2014 ingevoerd worden. Na de inwerkingtreding van de Netwerkcode zal de Nederlandse regelgeving voldoen aan de Europese eisen.

9 Besluit

81. Met inachtneming van het voorgaande stelt ACM de wijziging van de voorwaarden vast overeenkomstig de in de bijlage bij dit besluit opgenomen tekst.

10 Publicatie en inwerkingtreding

82. Van dit besluit wordt mededeling gedaan in de Staatscourant. Voorts zal dit besluit worden gepubliceerd op de website van ACM, www.acm.nl.

83. Dit besluit treedt in werking op 1 april 2014.

[22] Indien de Netwerkcode op 1 januari 2014 van kracht wordt, moet het balanceringsregime per 1 januari 2015 aan de Netwerkcode voldoen, hetgeen betekent dat het LFS tarief naar 0,4% moet.

Ontwerpbesluit

Den Haag,

Datum:

Autoriteit Consument en Markt
namens deze,

dr. F.J.H. Don
bestuurslid

Ontwerpbesluit

Bijlage

I Vaststelling Transportvoorwaarden Gas – LNB:

1 WERKINGSSFEER EN DEFINITIES

Dit document "Transportvoorwaarden Gas - LNB" bevat voorwaarden met betrekking tot de diensten transport, kwaliteitsconversie en flexibiliteit op het **landelijk gastransportnet** en de **programmaverantwoordelijkheid** op het **landelijk** en op een **regionaal gastransportnet.**
Begrippen, die in de **verordening 715/2009**, **NC-BAL**, Gaswet of de Begrippenlijst Gas zijn gedefinieerd, hebben de in de **verordening 715/2009**, **NC-BAL**, Gaswet of Begrippenlijst Gas gedefinieerde betekenis en zijn in de hierop volgende tekst vetgedrukt.

(……)

3 PROGRAMMAVERANTWOORDELIJKEN EN AANGESLOTENEN MET EXITCAPACITEIT

3.2 Erkende programmaverantwoordelijken

3.2.0 (……)

b. voldoet aan de eisen met betrekking tot elektronisch berichtenverkeer met betrekking tot nominaties, entry- en exitprogramma 's, portfolio onbalans signaal en de inzet ten behoeve van **WDM-transacties**; deze worden gepubliceerd op de website van de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet**; en

(……)

(……)

3.6 [Vervallen]

3.6.1 **[Vervallen]**

3.6.2 **[Vervallen]**

(……)

4.1.1.2a **[Vervallen]** (……)

4.1.2.2 De **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** publiceert, zodra deze beschikbaar zijn, per **uur** voor een ieder opvraagbaar:

a. **[Vervallen]**

b. de hoeveelheid **gas** gekocht/verkocht middels **WDM-transacties**, de **uren** waarin het **gas** wordt geleverd/afgenomen en de WDM-transactieprijs;

c. **[Vervallen]**

d. de som van de posities van de **onbalans veroorzakende programmaverantwoordelijken**;

e. **[Vervallen]**

f. het **systeem balans signaal**.

4.1.2.3 De **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** publiceert op uurbasis per **portfolio** per **uur**, zodra deze beschikbaar zijn, onderstaande informatie die alleen opvraagbaar is door geautoriseerde medewerkers van de betreffende **erkende programmaverantwoordelijke**:

a. het goedgekeurde **entry**- en/of **exitprogramma**;

b. de uuronbalans, zijnde de vastgestelde netto afwijking van de near real time allocaties ten opzichte van het goedgekeurde **entry**- en/of **exitprogramma**;

c. na een **WDM-transactie**: de hoeveelheid **gas** die ten gevolge van de **WDM-transactie** door de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** is gekocht van of verkocht aan de onbalans veroorzakende **erkende programmaverantwoordelijken** conform 4.1.4.2 en 4.1.4.3, het **uur** van de **WDM-transactie** en de prijs;

d. de cumulatie van de uuronbalansen, zijnde het **portfolio onbalans signaal**.

4.1.3 VERVALLEN

4.1.3.1 **[Vervallen]**

4.1.3.2 **[Vervallen]**

4.1.3.3 **[Vervallen]**

4.1.3.4 **[Vervallen]**

4.1.3.5 **[Vervallen]**

4.1.3.6 **[Vervallen]**

4.1.3.7 **[Vervallen]**

4.1.3.8 **[Vervallen]**

4.1.3.9 **[Vervallen]**

4.1.3.10 **[Vervallen]**

4.1.3.11 **[Vervallen]**

4.1.4 Dagelijkse balanshandhaving

4.1.4.1 In de eerste helft van ieder **uur** voorspelt de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** de positie van het **systeem balans signaal** aan het einde van dat **uur**.

Als deze voorspelling in de **donkergroene zone** uitkomt, dan onderneemt de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** geen actie met betrekking tot balanshandhaving.

Als deze voorspelling in de **lichtgroene zone** uitkomt en de systeemonbalans toeneemt ten opzichte van de voorspelling van een **uur** eerder, dan zal de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** een **WDM-**

titletransactie aangaan om de systeemonbalans te verminderen. De hoeveelheid waarvoor de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** de **WDM-titletransactie** aangaat is het verschil tussen de voorspelde waarde van het **systeem balans signaal** aan het eind van het **uur** en de grens tussen de **donkergroene zone** en de **lichtgroene zone**, verminderd met de hoeveelheid **gas** die de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** middels eerdere **WDM-titletransacties** heeft gekocht/verkocht en die nog die nog geleverd/afgenomen moeten worden.
Als deze voorspelling in de **oranje zone** of **rode zone** uitkomt, zal de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** een **WDM-temporaltransactie** aangaan om de systeemonbalans te verminderen. De hoeveelheid waarvoor de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** de **WDM-temporaltransactie** aangaat, is het verschil tussen de voorspelde waarde van het **systeem balans signaal** aan het eind van het **uur** en de grens tussen de **donkergroene zone** en de **lichtgroene zone**

Als deze voorspelling in de **rode zone** uitkomt en de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** verwacht dat de inzet van de **WDM-transactie** onvoldoende effect zal hebben, kan de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** een noodsituatie uitroepen en handelen zoals beschreven in 4.1.4.4. Een **WDM-transactie** heeft invloed op het **portfolio onbalans signaal** van het betreffende **portfolio**.

4.1.4.2 Acties met betrekking tot balanshandhaving in een tekortsituatie

De hoeveelheid **gas** die de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** koopt conform 4.1.4.1 verkoopt de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** in het **uur** van levering of afname tegen de **WDM-transactieprijs** aan de **onbalans veroorzakende programmaverantwoordelijke(n)** naar rato van de waarde van hun **portfolio onbalans signaal** die betrekking heeft op het begin van het **uur** van de **WDM-transactie**. Dit heeft invloed op het **portfolio onbalans signaal** in het **uur** van levering of afname van dit **gas**.

4.1.4.2a **[Vervallen]**

4.1.4.2b **[Vervallen]**

4.1.4.2c **[Vervallen]**

4.1.4.3 Acties met betrekking tot balanshandhaving in een overschotsituatie

De hoeveelheid **gas** die de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** verkoopt conform 4.1.4.1 koopt de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** in het **uur** van levering of afname tegen de **WDM-transactieprijs** zoals bedoeld 4.1.5.1 van de **onbalans veroorzakende programmaverantwoordelijke(n)** naar rato van de waarde van hun **portfolio onbalans signaal** die betrekking heeft op het begin van het **uur** van de **WDM-transactie**. Dit heeft invloed op het **portfolio onbalans signaal** in het **uur** van levering of afname van dit **gas**.

4.1.4.3a **[Vervallen]**

4.1.4.3b **[Vervallen]**

4.1.4.3c **[Vervallen]**

4.1.4.4 Acties met betrekking tot een noodsituatie

Als de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** een noodsituatie heeft uitgeroepen zoals beschreven in 4.1.4.1 of 4.1.4.5, dan kan de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** besluiten om (een van) de volgende maatregelen te treffen:

- het opschorten van het proces dat de **WDM-transacties** initieert zoals omschreven in 4.1.4.1;
- inzet van eventueel gecontracteerde middelen voor noodsituaties;
- instructies betreffende installaties voor de opslag van **gas** of LNG en op **entrypunten** van het **landelijk gastransportnet**;
- instructies op **exitpunten** van het **landelijk gastransportnet**.

Erkende programmaverantwoordelijken zijn verplicht de instructie(s) op te volgen.

Na afloop van de noodsituatie overleggen de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** en de betrokken **erkende programmaverantwoordelijke** over de afwikkeling van de ontstane situatie.

Als de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** een noodsituatie heeft uitgeroepen zoals beschreven in 4.1.4.1, dan zal de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** dit publiceren onder vermelding van het uur van de start van de noodsituatie. Instructies van de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** in deze situatie hebben invloed op het **portfolio onbalans signaal** van het betreffende **portfolio**. Een hoeveelheid **gas** die de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** door middel van een instructie koopt of verkoopt, additioneel aan de **WDM-transactie,** wordt verrekend tegen de **WDM-transactieprijs** van het betreffende **uur.**

Als de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** een noodsituatie heeft uitgeroepen zoals beschreven in 4.1.4.5, dan zal de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** dit zo spoedig mogelijk publiceren onder vermelding van het **uur** van de start van de noodsituatie. Instructies van de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** in deze situatie hebben geen invloed op het **portfolio onbalans signaal** van het betreffende **portfolio**, en worden via transacties tussen de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** en de **erkende programmaverantwoordelijke** op een virtueel punt afgehandeld tegen de neutrale gasprijs als bedoeld in 4.1.6.4.

Als de door de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** uitgeroepen noodsituatie ten einde is, zal de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** dit zo spoedig mogelijk publiceren onder vermelding van het tijdstip van einde van de noodsituatie.

In geval van een noodsituatie zal de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** aan de betrokken **erkende programmaverantwoordelijke** geen tarief voor een overschrijding van de gecontracteerde **entry**- of **exitcapaciteit** conform artikel 3.2.1.5 van de Tarievencode Gas berekenen indien en voor zover deze overschrijding een gevolg is van een volgens dit artikel door de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** gegeven instructie.

4.1.4.4a **[Vervallen]**

4.1.4.5 Indien de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** geconfronteerd wordt met onverwachte grote storingen**,** waaronder ook wordt begrepen een storing in de tot het **landelijk gastransportnet** behorende ondersteunende communicatie- en besturingssystemen, waarbij de systeemintegriteit in het geding komt of kan komen, kan de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** een noodsituatie uitroepen en handelen zoals beschreven in 4.1.4.4. Bij de afwikkeling van een dergelijke noodsituatie zal een eventueel verschil tussen de hoeveelheid **entrygas** en de hoeveelheid **exitgas** onder aftrek van het verschil tussen **entry-** en **exitgas** op

basis van 4.1.1.2 verrekend worden tegen de neutrale gasprijs als bedoeld in 4.1.6.4.Indien de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** in deze situatie een **WDM-transactie** aangaat, dan ontstaat er een saldo door het prijsverschil tussen de neutrale gasprijs als bedoeld in 4.1.6.4 en de **WDM-transactieprijs**. Dit saldo wordt verrekend conform 4.1.5.3.

4.1.4.6 Indien de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** geconfronteerd wordt met storingen in de informatievoorzieningssystemen betreffende het balanceringsregime (bedoeld om **erkende programmaverantwoordelijken** van informatie te voorzien), kan de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** besluiten om het proces dat de **WDM-transacties** initieert zoals omschreven in 4.1.4.4 op te schorten.

Indien de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** het proces dat de **WDM-transacties** initieert heeft opgeschort, dan zal de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** dit zo spoedig mogelijk publiceren onder vermelding van het tijdstip waarop dit ingaat.

Tijdens een situatie waarin de informatievoorzieningssystemen gestoord zijn, wordt een eventuele **WDM-transactie** met de **onbalans veroorzakende erkende programmaverantwoordelijke(n)** verrekend tegen de neutrale gasprijs conform artikel 4.1.6.4.

Indien de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** in deze situatie een **WDM-transactie** aangaat, dan ontstaat er een saldo door het prijsverschil tussen de neutrale gasprijs als bedoeld in 4.1.6.4 en de **WDM-transactieprijs**. Dit saldo wordt verrekend conform 4.1.5.3.

Indien de informatievoorzieningssystemen weer in orde zijn, zal de opschorting worden beëindigd; de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** zal dit zo spoedig mogelijk publiceren onder vermelding van het tijdstip van einde van de opschorting.

4.1.5 Saldo van de onbalansverrekening

4.1.5.1 **[Vervallen]**

4.1.5.2 **[Vervallen]**

4.1.7 Einde dag verrekening

Conform hoofdstuk [HFDSTKNR] van **NC-BAL** verrekent de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** de positie ("dagelijkse onbalanshoeveelheid") aan het einde van de dag met de **erkende programmaverantwoordelijken**.

Voor dit doel maakt de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** gebruik van de mogelijkheid in hoofdstuk [HFDSTKNR] van **NC-BAL**, zijnde een leidingbufferflexibiliteitsdienst.

De hoeveelheid leidingbuffer die de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** ter beschikking stelt aan de markt is gelijk aan de donkergroene zone conform artikel 4.1.2.1. Hierdoor is de dagelijkse onbalanshoeveelheid waarvan sprake is in artikel [ARTKNR] van **NC-BAL** gelijk aan nul.

De **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** brengt voor de leidingbufferflexibiliteitsdienst een tarief in rekening conform de 'kleine aanpassing' uit artikel [ARTKNR] van de **NC-BAL**.

Bij de invoering van leidingbufferflexibiliteitsdienst is het tarief (LFS-tarief) vastgesteld op 0,4% van de neutrale gasprijs als bedoeld in 4.1.6.4. De **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** kan het tarief evalueren en, indien deze evaluatie daartoe aanleiding geeft, een gewijzigd tarief ter goedkeuring voorleggen aan **ACM**.

Indien dit leidt tot een wijziging van het tarief, zal het gewijzigde tarief gepubliceerd worden op de website van de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet**.

De evaluatie waarvan sprake is in dit artikel kan op initiatief van de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** en/of de Autoriteit Consument en Markt uitgevoerd worden. De evaluatie neemt in ieder geval de volgende aspecten in ogenschouw:

- de mate waarin het LFS-tarief bijdraagt aan de ontwikkeling van de within day market.
- de mate waarin de balanceringskosten voor programmaverantwoordelijken veroorzaakt worden door het LFS-tarief.

B1.5 Exposure

De totale exposure bestaat uit:

1. de exposure met betrekking tot het contracteren van diensten; en
2. de exposure met betrekking tot Balancering.

Ad 1.

De exposure van contracten met een looptijd van meer dan 3 maanden is voor de **erkende programmaverantwoordelijke** gelijk aan de waarde van 3 maal de maximale maandfactuur (exclusief BTW) en is voor de **aangeslotene met exitcapaciteit** gelijk aan de waarde van 3 maal de maximale maandfactuur (exclusief BTW) minus € 20.000,- per maand.
Voor kortere contracten is de exposure zoveel lager als volgt uit de verhouding tussen de looptijd en de periode van 3 maanden.
De **aangeslotene met exitcapaciteit** dient uiterlijk twee maanden voor de ingangsdatum van het contract financiële zekerheid te verschaffen.
De exposure van contracten wordt vermeerderd met eventuele facturen die langer dan twee maanden open staan.

Ad 2.

De exposure met betrekking tot balancering is gelijk aan de maximaal gerealiseerde exposure met betrekking tot balancering in de voorgaande twaalf maanden ('hoofdregel').

De gerealiseerde exposure met betrekking tot balancering wordt berekend als het netto resultaat van de som van:

1. de actuele waarde van het **portfolio onbalans signaal** vermenigvuldigd met de gasprijs zoals beschreven in 4.1.6.4; en
2. de openstaande bedragen (al dan niet gefactureerd) naar aanleiding van de inzet van **WDM-transacties**; en
3. de openstaande facturen in verband met de verrekening van afwijkingen tussen de comptabele allocaties en de near real time waarden conform 4.1.6; en
4. de openstaande bedragen (al dan niet gefactureerd) naar aanleiding van de Linepack Flexibility Service.

Degene die een aanvraag indient bij de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** om **erkend programmaverantwoordelijke** te worden, dient de maximale hoeveelheid **gas** op te geven die in een periode van drie dagen zal worden geleverd en waarvoor hij **programmaverantwoordelijkheid** zal dragen.

De eerste twaalf maanden na de erkenning is de exposure met betrekking tot balancering voor deze **erkende programmaverantwoordelijke** gelijk aan aan de opgegeven hoeveelheid, vermenigvuldigd met het jaargemiddelde van de gasprijs zoals beschreven in 4.1.6.4. Indien de volgens de hoofdregel berekende gerealiseerde exposure op enig moment in deze periode van twaalf maanden hoger is dan de in de voorgaande zin beschreven exposure geldt vanaf dat moment de hoofdregel.

B1.6 Kredietlimiet

Voor elke **erkende programmaverantwoordelijke** of **aangeslotene met exitcapaciteit** stelt de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** een kredietlimiet vast op basis van een analyse van financiële documenten.

Ten behoeve van de financiële analyse verschaft de **erkende programmaverantwoordelijke** of **aangeslotene met exitcapaciteit** informatie aan de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** aangaande de structuur van de groep van bedrijven waartoe de **erkende programmaverantwoordelijke** of **aangeslotene met exitcapaciteit** behoort en het uiteindelijke moederbedrijf en de door een accountant goedgekeurde jaarrekeningen van de afgelopen 3 jaar (inclusief balans, winst en verliesrekening, kasstromen en toelichting bij de jaarstukken).

Een **erkende programmaverantwoordelijke** of **aangeslotene met exitcapaciteit** kan contracten afsluiten met de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** totdat de kredietlimiet is bereikt.
Een **erkende programmaverantwoordelijke** of **aangeslotene met exitcapaciteit** die wordt ingedeeld in risicocategorie hoog heeft een kredietlimiet die gelijk is aan de afgegeven financiële zekerheid.
Een **erkende programmaverantwoordelijke** of **aangeslotene met exitcapaciteit** die wordt ingedeeld in risicocategorie midden heeft een initiële kredietlimiet die overeenkomt met een percentage van 3% van het reële eigen vermogen en kan eventueel zijn kredietlimiet verhogen door aanvullende financiële zekerheid te verstrekken.
Een **erkende programmaverantwoordelijke** of **aangeslotene met exitcapaciteit** die wordt ingedeeld in risicocategorie laag heeft een initiële kredietlimiet die overeenkomt met een percentage van 6% van het reële eigen vermogen en kan eventueel zijn kredietlimiet verhogen door aanvullende financiële zekerheid te verstrekken.

e) Voor partijen in elke risicocategorie zijn aanvullende financiële zekerheden vereist als de exposure boven de kredietlimiet komt.

f) Als een **erkende programmaverantwoordelijke** ondanks een verzoek van de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** deze aanvullende zekerheden binnen één **werkdag** na ontvangst van een hiertoe strekkend verzoek weigert te overleggen, zal de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** alle **leveranciers** informeren, dat geen switch berichten meer zullen worden geaccepteerd waarin deze **erkende programmaverantwoordelijke** voorkomt en zal de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** alle **erkende programmaverantwoordelijken** informeren dat geen (deel)nominaties voor verkooptransacties op het virtuele handelspunt van deze **erkende programmaverantwoordelijke** meer zullen worden geaccepteerd.

g) In uitzonderlijke gevallen, zoals extreme uitkomsten van financiële ratio's of bijzondere ontwikkelingen binnen het bedrijf of de bedrijfstak, kan de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** er toe over gaan de partij een hogere of lagere kredietlimiet toe te kennen.

h) De **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** verschaft de **erkende programma-verantwoordelijke** of **aangeslotene met exitcapaciteit** op verzoek informatie over de actuele kredietruimte.

i) Voor **erkende programmaverantwoordelijken** en **aangeslotenen met exitcapaciteit** in risicocategorie laag of midden kan op basis van de operationele cashflow en de winst in de volgende gevallen een hogere of lagere kredietlimiet toegekend worden:

a. indien de nettowinst positief is, wordt de initiële kredietlimiet verhoogd met 10%;

b. indien de nettowinst negatief is, wordt de initiële kredietlimiet verlaagd met 10%;

c. indien de operationele cashflow positief is, wordt de initiële kredietlimiet verhoogd met 5%;

d. indien de operationele cashflow negatief is dan wordt de initiële kredietlimiet verlaagd met 5%.

j)

k) **II Vaststelling Begrippenlijst Gas:**

lichtgroene zone	de zone waarvoor geldt dat, als het systeem balans signaal zich binnen deze zone bevindt, de netbeheerder van het landelijk gastransportnet een WDM-transactie inzet en daarbij alle aangeboden middelen ongeacht de minimale afroeptijd kan gebruiken.
NC-BAL	Verordening (EU) Nr../.. van de Commissie van [dd] tot vaststelling van een netcode inzake gasbalancering van transmissienetten PbEU [dd], L….]
oranje zone	de zone waarvoor geldt dat, als het systeem balans signaal zich binnen deze zone bevindt, de netbeheerder van het landelijk gastransportnet WDM-transactie kan inzetten en daarbij alle aangeboden middelen met een korte afroeptijd kan gebruiken.
WDM	De Within Day Market als bedoeld in de **NC-BAL (**kortetermijnmarkt voor de groothandel)
WDM-transactie	Een koop- of verkooptransactie, aangegaan door de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet**, op een gasbeurs, waarbij levering of afname plaats vindt in één of meerdere **uren;** zijnde **de WDM-titletransactie** of de **WDM-temporaltransactie**
WDM-titletransactie	Een **WDM-transactie** waarbij levering of afname plaats vindt in de resterende **uren** van de lopende **gasdag**, conform artikel [ARTNR] van de **NC-BAL**,

	uitgezonderd een transactie die om 5:15 uur aangegaan wordt, waarbij levering of afname plaatsvindt over de 24 **uren** van de volgende **gasdag**.
WDM-temporaltransactie	Een **WDM-transactie** waarbij levering of afname plaatsvindt in het eerste volle **uur** na de **WDM-transactie**, conform artikel [ARTNR] van de **NC-BAL**.
WDM-transactieprijs	De prijs die de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** betaalt of ontvangt voor een **WDM-transactie**; indien de **netbeheerder** van het **landelijk gastransportnet** meerdere **WDM-transacties** gelijktijdig aangaat, is de **WDM-transactieprijs** de volumegewogen gemiddelde prijs van de gezamenlijke aangegane **WDM-transacties**.